

«Η Φρουτοπία είναιμία; »

3.5 Προφορικός και Γραπτός λόγος στο Νηπιαγωγείο

Η ανάπτυξη και καλλιέργεια της γλώσσας, καθώς και η κατάκτηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής, αποτελούν κεντρικούς στόχους της εκπαίδευσης του παιδιού, καθώς η γλώσσα εκτός από ένα αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, συνιστά ταυτόχρονα και το μέσο που κατέχει κεντρικό και καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας όλων των άλλων γνωστικών αντικειμένων.

Είναι βασικό στην πρώτη υποχρεωτική βαθμίδα σχολικής εκπαίδευσης ο/η μαθητής/τρια να δομήσει μία θετική σχέση με τον προφορικό και τον γραπτό λόγο μέσα από δραστηριότητες που καλύπτουν την επικοινωνιακή διάσταση του γλωσσικού κώδικα.

Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ., 2003), στόχος του Αναλυτικού Προγράμματος είναι η ενθάρρυνση και η εξοικείωση των παιδιών με όλες τις εκφάνσεις της γλώσσας που αφορούν τον προφορικό και τον γραπτό λόγο.

Το εκπαιδευτικό σενάριο « Η Φρουτοπία ...είναι μία;» περιγράφει δραστηριότητες γραπτού και προφορικού λόγου. Στο σημείο αυτό είναι βασικό να επισημανθεί αυτό που τονίζεται στον Οδηγό της Νηπιαγωγού (Δαφέρμου, Κουλούρη, Μπασαγιάννη, 2009, σελ. 98) ότι παρά τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της ανάγνωσης από τις δραστηριότητες της γραφής στο Πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών στις καθημερινές δραστηριότητες και τις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών/τριων στο Νηπιαγωγείο δεν διαχωρίζονται και αυτό γιατί μέσω του προφορικού λόγου πραγματοποιούνται οι πρώτες επαφές με τα γραπτά κείμενα.

Το εκπαιδευτικό αυτό σενάριο επεξεργάζεται τα κόμικς -ως γραπτό κείμενο- και τα βασικά μορφολογικά χαρακτηριστικά τους. Επιλέχθηκαν τα κόμικς, αφενός γιατί αποτελούν ένα προσφιλές αγαπημένο ανάγνωσμα των παιδιών, αφετέρου γιατί διαθέτουν σύντομο γραπτό λόγο.

Ο λόγος και η αφηγηματική αλληλουχία τους εμπλέκει στοιχεία του γραπτού λόγου όπως τα σημεία στίξης, λέξεις και γραμματικά σύμβολα διαμορφώνοντας ένα ιδιαίτερο γραπτό κώδικα επικοινωνίας και συμβολισμού που τα παιδιά αυτής της ηλικίας μπορούν εύκολα να αποκωδικοποιήσουν και να αναπαραγάγουν. Άλλωστε, τα κόμικς, λόγω του πολυτροπικού τους χαρακτήρα, θεωρούνται ως ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών (Μουλά & Κοσεγιάν, 2010) και η αξιοποίηση τους στο νηπιαγωγείο έχει αναδειχθεί από πολύ νωρίς (Κακανά, 1994).

3.5.1 Εκπαιδευτικό σενάριο «Η Φρουτοπία είναι μόνο...μία;»

Γνωστικό αντικείμενο: Γλώσσα- Γραπτός λόγος και γραφή

Τάξη: Νηπιαγωγείο

Ενότητα/Κεφάλαιο

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Αριθμός μαθημάτων/ χρόνος

Η αναφορά στον όρο μάθημα δεν ανταποκρίνεται στο Νηπιαγωγείο επομένως το παρόν σενάριο αναφέρεται σε μία θεματική προσέγγιση. Οι δραστηριότητες που περιγράφονται παρακάτω διαχέονται στον χρόνο των οργανωμένων δραστηριοτήτων με στόχο να κινητοποιήσουν τα παιδιά και όχι να τα κουράσουν.

Στόχοι

Οι δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου, προσεγγίζονται έχοντας ως γνώμονα τις αρχές του ΔΕΠΣ-ΑΠΣ του Νηπιαγωγείου (2003). Η προσέγγιση αυτή εστιάζει κυρίως στις διαδικασίες μάθησης και στον τρόπο αλληλεπίδρασης των ομάδων για τη δημιουργία των δικών τους κόμικς. Παρέχει, λοιπόν, μία πληθώρα διδακτικών υλικών έτσι ώστε να διαμορφωθεί ένα ευέλικτο πλαίσιο μάθησης που να επιτρέπει σε κάθε μαθητή/τρια να χρησιμοποιήσει τις δικές του/της στρατηγικές κατάκτησης γνώσεων (Σφυρόερα, 2004, σελ. 23). Σύμφωνα με τις αρχές της Δ.Δ. είναι βασικό να σχεδιαστεί μία μαθησιακή εμπειρία με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζει ευκαιρίες ανάληψης του προφορικού λόγου και την ενεργή συμμετοχή των νηπίων σε δραστηριότητες που τους ενδιαφέρουν.

	Διαφοροποίηση ως προς :	Στρατηγικές	Μέσα
	Αναλυτικό Πρόγραμμα		
	Περιεχόμενο	Χρήση ποικιλίας υλικών	
X	Επεξεργασία	Χρήση διαβαθμισμένης δραστηριότητας	Με μια φωνή (Choral response)/
X	Τελικό Προϊόν	Δυνατότητα επιλογής τελικού προϊόντος	
	Μαθησιακό Περιβάλλον		
	Μαθητής		
X	Μαθησιακή Ετοιμότητα	Χρήση ευέλικτης ομαδοποίησης	Κάρτες απάντησης Think-Pair-Share Frayer Model
	Ενδιαφέρον		<u>Χρωματιστά Κύπελλα</u> (Colored Cups)
X	Μαθησιακές Προτιμήσεις		Βρες κάποιον που...

Οι μαθητές/τριες στο τέλος της ενότητας θα πρέπει να:

**Γνώση
1ο μάθημα**

- συνειδητοποιούν πως ο γραπτός λόγος είναι η αναπαράσταση του προφορικού λόγου
- αναγνωρίζουν τις βασικές εκδοχές του γραπτού λόγου (π.χ. εικονογραφημένα βιβλία, περιοδικά, λεξικά, κόμικς) με βάση τα εξωτερικά-τυπογραφικά χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο.

Κατανόηση 2^ο μάθημα	• κατανοούν τη σημασία της γραφής ως μέσου επικοινωνίας, ανάπτυξης ιδεών και ως πηγή ευχαρίστησης και απόλαυσης.
Δεξιότητα 1^ο και 2^ο μάθημα	• «δημιουργούν» δικά τους αυθεντικά κείμενα με υπαγόρευση στον/στην εκπαιδευτικό. • επιδεικνύουν την ικανότητά τους σε δεξιότητες όπως η φαντασία, η δημιουργική έκφραση και η επικοινωνία. • συζητούν, να προτείνουν και να συμμετέχουν σε μικρές ομάδες στη συνδημιουργία κοινών γραπτών κειμένων.
Προαπαιτούμενες γνώσεις/δεξιότητες	
Το σενάριο βασίζεται στην επεξεργασία των κόμικς ως διδακτικό υλικό. Συνήθως οι μαθητές/τριες είναι εξοικειωμένοι με αυτή τη μορφή εντύπου, αφού είναι κάτοχοι κάποιων κόμικς, ωστόσο δεν έχουν αποκρυπτογραφήσει τον τυπογραφικό κώδικα των κόμικς. Θα βοηθήσει ιδιαίτερα στη διεκπεραίωση του μαθήματος εάν έχουν βασικές γνώσεις χρήσης του Η/Υ (χρήση ποντικού, λειτουργία).	
Ερωτήσεις-κλειδιά για τη διδασκαλία	
Προτείνεται να υπάρχει αντίστοιχο έντυπο υλικό στη βιβλιοθήκη των παιδιών προς ανάγνωση. Στις ελεύθερες δραστηριότητες, στη βιβλιοθήκη τα νήπια 1^{ης} ηλικίας μπορούν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά ως βοηθοί για τα νήπια 2^{ης} ηλικίας (προνήπια) στην ανάγνωση των κόμικς. Καλό είναι ο/η εκπαιδευτικός να έχει κάνει έρευνα για την πλοκή και την ιστορία της Φρουτοπίας και το σπουδαίο έργο του Ευγένιου Τριβιζά και του Νίκου Μαρουλάκη. Βασικό ερώτημα που καλείται να επεξεργαστούν οι εκπαιδευτικοί μέσα από αυτό το σενάριο είναι τι σημαντικό προσφέρει η εξοικείωση των μαθητών/τριων με τα τυπογραφικά στοιχεία των κόμικς;	
Ομαδοποίηση	
Βασική αρχή της Δ.Δ αποτελεί η εναλλαγή της ατομικής και ομαδικής εργασίας των μαθητών/τριων (Alberta, 2010). Αρχικά, οι μαθητές/τριες εργάζονται στην ολομέλεια και στη συνέχεια σε ζευγάρια ή μικρότερες ομάδες. Κρίνεται σημαντικό οι μαθητές/τριες να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, να ανταποκρίνονται στις ιδέες των άλλων και να εργάζονται συνεργατικά ως ομάδα. Οι ομάδες μπορεί να δημιουργούνται με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών, τις προτιμήσεις τους, ή την ετοιμότητά τους. Η ομαδοποίηση εξαρτάται από τον αριθμό των μαθητών/τριων της τάξης και προσαρμόζεται έτσι ώστε να διατηρηθεί, όσο είναι δυνατόν, ο αριθμός των τεσσάρων ή πέντε ατόμων σε κάθε ομάδα στις φάσεις του σεναρίου που προβλέπεται ομαδική εργασία.	
Στρατηγικές και μέσα διαφοροποιημένης διδασκαλίας	
Στρατηγικές Δ.Δ.	Σχεδιασμός με βάση: - τα ενδιαφέροντα - κέντρα μάθησης - τη χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων - την ευέλικτη ομαδοποίηση - τη δυνατότητα επιλογής τελικού προϊόντος
Μέσα Δ.Δ.	Με μια φωνή (Choral response)/Think-Pair-Share (Σκέψου-Συνεργάσου-Μοιράσου)/ Κάρτες απάντηση/Χρωματιστά Κύπελλα (Colored Cups)/Βρες κάποιον που...../Fayer Model

Υλικό – Φύλλα εργασίας	
Το υλικό θα αξιοποιηθεί στην τάξη σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του σχεδίου μαθήματος	Η δημιουργία κόμικς από τα παιδιά θα είναι σε ελεύθερη σχεδίαση ωστόσο θα αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες και κυρίως τα αντίστοιχα προγράμματα δημιουργία ψηφιακών κόμικς για όσους μαθητές/τριες το επιθυμήσουν . Προτείνεται το λογισμικό https://www.pixton.com/ ή εναλλακτικά το http://www.toondoo.com/
Πρόσθετο Εποπτικό/ υποστηρικτικό υλικό για τη Φρουτοπία	Το εποπτικό υλικό αυτό είναι ελεύθερα και διαθέσιμο στις παρακάτω ιστοσελίδες: • Η Φρουτοπία (Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια) https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%AF%CE%B1 • Η Φρουτοπία – Τεύχη 1,2,3,4,5,6 διαθέσιμα από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=123 https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=456 • Αρχείο της ΕΡΤ 1^ο Επεισόδιο ΦΡΟΥΤΟΠΙΑΣ https://archive.ert.gr/7816/ • Διαθέσιμα κόμικς από το πανελλήνιο σχολικό δίκτυο http://users.sch.gr/vasanagno/comics.html
1 ^ο Μάθημα	Υλικό 1: τεύχη της Φρουτοπίας και εποπτικό υλικό του περιοδικού (φωτογραφίες από το διαδίκτυο του περιοδικού, βίντεο από στιγμιότυπα της τηλεοπτικής έκδοσης της Φρουτοπίας)
	Υλικό 2: Οδηγός εφαρμογής Με μία Φωνή (Choral response)
	Υλικό 3α: Φύλλο εργασίας- Frayer Model Υλικό 3β: Φύλλο εργασίας- Frayer Model διαβαθμισμένης δυσκολίας
2 ^ο Μάθημα	Υλικό 4: Κάρτες απάντησης
	Υλικό 5: Καρέ Φρουτοπίας (Φύλλο εργασίας)
	Υλικό 6: Εικόνες για εξώφυλλο
	Υλικό 7: Ελεύθερο λογισμικό ψηφιακών κόμικς όπως pixton https://www.pixton.com/ ή το http://www.toondoo.com/
Αξιολόγηση	
Είδος αξιολόγησης	Στην εισαγωγή της θεματικής ενότητας πραγματοποιείται αρχική-διαγνωστική αξιολόγηση όπου ελέγχονται οι γνώσεις/εμπειρίες των μαθητών/τριών σε σχέση με τα κόμικς.

	Στη συνέχεια για την ουσιαστικότερη έκβαση της δραστηριότητας αλλά και την αναθεώρηση αυτής προτιμάται η διαμορφωτική αξιολόγηση μέσα από την παρατήρηση του τρόπου εργασίας των μαθητών/τριών.
Τρόπος αξιολόγησης	Η αρχική διαμορφωτική αξιολόγηση πραγματοποιείται: - σε αρχικό στάδιο με ερωτήσεις- απαντήσεις με την τεχνική της απάντησης με μία φωνή (Choral response) για απλές κλειστού τύπου ερωτήσεις. - Κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ομάδες με την τεχνική αυτοαξιολόγησης -Χρωματιστά κύπελλα (Colored Cups) Στο 2^ο μάθημα με τις κάρτες απάντησης καθώς και μέσα από το τελικό προϊόν των μαθητών/τριών και συγκεκριμένα από την ολοκλήρωση και παρουσίαση του δικού τους τεύχους κόμικς.
	Υλικό αξιολόγησης 1: Οδηγός εφαρμογής Με μία Φωνή (Choral response) Υλικό αξιολόγησης 2: Υλικό 4: Κάρτες απάντησης

1ο μάθημα:

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας	X	X	X
Τελικού προϊόντος	X	X	X

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Μαθησιακές και διδακτικές ενέργειες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
10'	Εισαγωγή Παρουσίαση στην ολομέλεια του θέματος προς επεξεργασία Ο/Η εκπαιδευτικός φέρνει ένα κουτί έκπληξη που μέσα έχει τα τεύχη της ΦΡΟΥΤΟΠΙΑΣ προκειμένου με αυτό τον τρόπο να εισάγει τα παιδιά στο γραπτό αυτό προϊόν με τα	Οι ενέργειες του/της εκπαιδευτικού: - παρουσιάζει στην ολομέλεια τα κόμικς/τα τεύχη της Φρουτοπίας - διερευνά τις γνώσεις και τις εμπειρίες που διαθέτουν οι μαθητές/τριες με χρήση της τεχνικής Με μια φωνή (Choral Response) - εξηγεί τον τρόπο διεξαγωγής (π.χ. με ανάταση των χεριών όπως ο μαέστρος που σηματοδοτεί: ➤ ότι οι μαθητές/τριες σκέφτονται και ακούν την ερώτηση,	Η διδασκαλία διαφοροποιείται ως προς το περιεχόμενο το οποίο εμπλουτίζεται με πολλαπλές πηγές άντλησης των πληροφοριών (βίντεο, κόμικς, φωτογραφίες) και τη μαθησιακή ετοιμότητα με μέσα και στρατηγικές που ανατροφοδοτούν τον/την εκπαιδευτικό για την πορεία και έκβαση της μαθησιακής διαδικασίας. Με μια φωνή (Choral response). Με την τεχνική αυτή οι μαθητές/τριες απαντούν όλοι

	συγκεκριμένα τυπογραφικά στοιχεία	➤ ενώ το κατέβασμα των χεριών του /της εκπαιδευτικού σημαίνει πως απαντούν) - καταγράφει τις απαντήσεις των μαθητών/τριών οπτικοποιώντας τη διαδικασία αυτή ώστε να ώστε να έχει εικόνα των γνώσεων της τάξης για τα κόμικς. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές/τριες μέσα από τις απαντήσεις που θα δώσουν ουσιαστικά έχουν εντοπίσει τα τυπογραφικά στοιχεία των κόμικς, όπως την γραπτή/συμβολική απόδοση του ήχου, τη χρηστικότητα των σύννεφων ομιλίας. Η καταγραφή των απαντήσεων αποσκοπεί στην αρχική αναγνώριση των βασικών εκδοχών του γραπτού λόγου (π.χ. εικονογραφημένα βιβλία, περιοδικά, κόμικς) με βάση τα εξωτερικά-τυπογραφικά χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο. Οι μαθητές/τριες: - απαντούν στις ερωτήσεις ομόφωνα με το κατάλληλο σήμα από τον/την εκπαιδευτικό. - συμμετέχουν στην κοινή δραστηριότητα, ακολουθώντας τις οδηγίες της κοινής δράσης	μαζί δυνατά στην ερώτηση του/της εκπαιδευτικού. Εκτός από απάντηση σε ερώτηση μπορεί να είναι η επανάληψη μίας λέξης ή σύντομης πρότασης που είπε ο/η εκπαιδευτικός. Έχει αποδειχθεί ότι είναι μια ευέλικτη διαδικασία που διαφοροποιείται και προσαρμόζεται στη μαθησιακή ετοιμότητα, ενώ παρατηρείται ότι αυξάνει την ενεργή συμμετοχή μαθητών/τριών (Archer & Hughes, 2011, σελ: 133). Υλικό Παράρτημα Οδηγός εφαρμογής: Με μία Φωνή (Choral response) και ενδεικτικό παράδειγμα ερωτήσεων
15'	Τα κόμικς ως προϊόν γραπτού λόγου	Ο/Η εκπαιδευτικός : παρουσιάζει στα παιδιά τον βασικό ήρωα της ιστορίας από το εξώφυλλο	– Ευέλικτη ομαδοποίηση (flexible grouping) Κατά την ομαδοποίηση των μαθητών ο /η εκπαιδευτικός

		• διαβάζει το 1ο τεύχος • επεξεργάζεται με τα παιδιά τη μορφολογία των κόμικς και τα τυπογραφικά χαρακτηριστικά τους • ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/τριες να σχηματίσουν ομάδες • ο σχηματισμός της ομάδας προκειμένου να ανταποκριθεί στον σκοπό της ευέλικτης ομαδοποίησης προτείνεται η τεχνική του "τροχού" (Kagan, 1992) ώστε να προκύψουν ανομοιογενείς ομάδες ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών. Ο/Η εκπαιδευτικός δημιουργεί έναν τροχό ο οποίος αποτελείται από τέσσερις ομόκεντρους κύκλους, στερεωμένους στο κέντρο, ώστε να περιστρέφονται. Σε κάθε κύκλο γράφει τα ονόματα μαθητών/τριων ανάλογα με το μαθησιακό τους επίπεδο. Γυρίζοντας του κύκλους δημιουργούνται τετραμελείς ομάδες, ανομοιογενείς ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών • εισάγει την τεχνική Χρωματιστά κύπελλα • βοηθάει και υποστηρίζει τις ομάδες εργασίας να συμπληρώσουν τον γραφικό οργανωτή Frayer Model παρατηρώντας το χρώμα	πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν καλύτερα οι μαθητές/τριες διαφόρων επιδόσεων. Επομένως φροντίζει να παροτρύνει τους μαθητές/τριες που συναντούν δυσκολίες στη μάθηση να επιλέξουν ετερογενείς ομάδες, αφού με αυτό τον τρόπο επωφελούνται από τη συνεργασία με μαθητές που έχουν υψηλότερες ικανότητες (Yiping et al., 2011). – Χρωματιστά Κύπελλα (Colored Cups) Η τεχνική αυτή διαφοροποιεί τη διδασκαλία ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριων. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε ομάδα τρία (3) πλαστικά κύπελλα διαφορετικού χρώματος (κόκκινο, πορτοκαλί, πράσινο). Το κάθε κύπελλο έχει συμβολική σημασία. Συγκεκριμένα: ➤ Κόκκινο: Δεν έχω καταλάβει καθόλου ➤ Πορτοκαλί: Χρειάζομαι λίγη βοήθεια ➤ Πράσινο: Δεν χρειάζομαι βοήθεια Η κάθε ομάδα κατά τη διάρκεια της συνεργασίας της έχει τα κύπελλα στη διάθεσή της και τοποθετεί πάνω στο τραπέζι το χρώμα που την αντιπροσωπεύει. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://distrategykit.weebly.com/colored-cups.html
--	--	--	--

		του κυπέλλου που έχουν πάνω στο τραπέζι τους - παρέχει διαφορετικούς τρόπους εργασίας στις ομάδες Οι μαθητές/τριες: - σχηματίζουν ομάδες - καλούνται να εντοπίσουν τα διαφορετικά στοιχεία συμπληρώνοντας τον γραφικό οργανωτή Frayer Model - επιλέγουν τον τρόπο εργασίας τους με ➤ παραγωγή δική τους «γραφή» στο Frayer Model . Ως «γραφή» στο νηπιαγωγείο δεν αναφερόμαστε απαραίτητα σε γράμματα (γραφτός κώδικας) αλλά στην πρόθεση γραφής (Ferreiro, 1998) άρα και στην ελεύθερη αποτύπωση γραφικών στοιχείων που το παιδί αναγνωρίζει και διαβάζει ως γραφή ➤ με ζωγραφική ή ➤ με έτοιμες εκτυπωμένες εικόνες - χρησιμοποιούν ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας τα κύπελλα χρωμάτων - συζητούν, προτείνουν και εξοικειώνονται στην εργασία σε μικρές ομάδες - επανέρχονται στην ολομέλεια για συζήτηση	Frayer Model αποτελεί ένα μέσο γραφικού οργανωτή (ενδεικτικό παράδειγμα στο Παράρτημα) που παρέχει τη δυνατότητα στα παιδιά να περιγράψουν μια λέξη/ έννοια με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους ○ Σε κάθε ομάδα δίνεται το Φύλλο εργασίας με το πρότυπο καταγραφής Frayer Model. ○ Η ομάδα έχει την επιλογή να γράψει/ ζωγραφίσει στο Φύλλο εργασίας ή ○ να χρησιμοποιήσει εκτυπωμένες εικόνες για να συμπληρώσει τα πεδία Περισσότερες πληροφορίες στο: https://www.nbss.ie/sites/default/files/publications/frayer_model_-_vocabulary_strategy_handout_copy_3.pdf Υλικό Φύλλο εργασίας Γραφικός Οργανωτής Frayer Model
15'	Δημιουργία 1 ^η σελίδας κόμικς	Ο/Η εκπαιδευτικός	– Χρήση διαβαθμισμένων δραστηριοτήτων

	Το δικό μου comic strip της Φρουτοπίας	• έχει ετοιμάσει αντίγραφα από ιστορίες των κόμικς της Φρουτοπίας. Σε αυτές λείπουν κάποια βασικά στοιχεία π.χ. το σύννεφο ομιλίας, το κείμενο μέσα στο σύννεφο, το βέλος στο σύννεφο που το προσδιορίζει ως σύννεφο σκέψης ή ομιλίας • συντονίζει τα ζευγάρια εργασίας (Think-Pair-Share) • τα ζευγάρια μαθητών/τριων προκύπτουν από τη διάσπαση των ομάδων εργασίας στην προηγούμενη δραστηριότητα Οι μαθητές/τριες • σε ζευγάρια συνεργάζονται για να εντοπίσουν στο Φύλλο Εργασίας τα τυπογραφικά χαρακτηριστικά των κόμικς που λείπουν • επιλέγουν τον τρόπο συμπλήρωσης των φύλλων εργασίας (Think-Pair-Share) • συνειδητοποιούν πως ο γραπτός λόγος είναι η αναπαράσταση του προφορικού λόγου, των ιδεών τους δηλαδή, με βάση τις οποίες θα συμπληρώσουν ό,τι λείπει	Διαφοροποιεί την επεξεργασία παρέχοντας δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριων. Συγκεκριμένα σε αυτή τη δραστηριότητα ο/η εκπαιδευτικός σχεδιάζει εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης των ίδιων στόχων για τους/τις μαθητές/τριες λαμβάνοντας υπόψη του τη μαθησιακή ετοιμότητα τους. Επομένως: ➤ δίνει στους μαθητές/τριες τα κόμικς της Φρουτοπίας ➤ παράλληλα σε κάθε ζευγάρι δίνονται και άλλα κόμικς ως υλικό επεξεργασίας ➤ για τους μαθητές/τριες που χρειάζονται υπάρχει διαθέσιμο βοηθητικό υλικό όπως σύννεφα ομιλίας, σύντομο κείμενο που μπορεί να γραφτεί σε αυτά με λέξεις ή και με σύμβολα. Υλικό : Διδακτικό υλικό- Καρέ της Φρουτοπίας Διδακτικό Υλικό με έτοιμα τυπογραφικά στοιχεία για τους/τις μαθητές/τριες που το έχουν ανάγκη Το υλικό αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με τη ετοιμότητα των μαθητών/τριων έτσι: - Το καρέ του κόμικς έχει μόνο τα τυπογραφικά στοιχεία που χρειάζονται συμπλήρωση (σύννεφα ομιλίας, βέλη κατεύθυνσης)
--	---	--	--

			Το καρέ του κόμικς εκτός από τα τυπογραφικά στοιχεία που λείπουν έχει υποστηρικτικό προτεινόμενο υλικό όπως λέξεις για την αντιγραφή στα σύννεφα ομιλίας, έτοιμα ηχητικά στοιχεία, βέλη που δείχνουν την κατεύθυνση στο σύννεφο ομιλίας Με την εργασία σε ζευγάρια με την τεχνική Think-Pair-Share (Σκέψου-Συνεργάσου-Μοιράσου) οι μαθητές/τριες συνεργάζονται, εντοπίζουν και συμπληρώνουν τα τυπολογικά στοιχεία των αποσπασμάτων που λείπουν. Περισσότερες πληροφορίες στο: http://www.readwritethink.org/professional-development/strategy-guides/using-think-pair-share-30626.html
5'	Τελικό προϊόν Η δίκη μου σύντομη ιστορία είναι.....	Ο/Η εκπαιδευτικός : - καλεί τους μαθητές/τριες στην ολομέλεια - ενθαρρύνει και υποστηρίζει την παρουσίαση της εργασίας του κάθε ζευγαριού με τον τρόπο που θα επιλέξει. Οι μαθητές/τριες - Μετά από την επεξεργασία των αποσπασμάτων των κόμικς οι μαθητές / τριες ανά ζεύγη παρουσιάζουν το απόσπασμα τους	Δημιουργική δραματοποίηση (Role playing) Οι μαθητές/τριες έχουν επιλογή να παρουσιάσουν την ιστορία της 1ης σελίδας του κόμικς τους αποδίδοντας οι ίδιοι τα διαλογικά μέρη. ➤ Γλωσσικοί τύποι: ανάγνωση για την παρουσίαση της ιστορίας. Οι μαθητές/τριες δείχνουν την ιστορία τους και στη συνέχεια διαβάζουν στην ολομέλεια τα σύννεφα ομιλίας και τα στοιχεία που συμπλήρωσαν ➤ Οπτικοακουστικοί τύποι: μεικτός τρόπος παρουσίασης με ανάγνωση

		• επιλέγουν τον τρόπο παρουσίασης ➤ είτε χρησιμοποιώντας το απόσπασμα του κόμικς που δημιούργησαν και δείχνοντας την ιστορία τους μέσα από αυτό ➤ είτε αποδίδοντας την ιστορία μέσα από ένα παιχνίδι ρόλων με διάλογο δικό τους	αλλά και ενσωμάτωση στοιχείων μουσικής υπόκρουσης ή ηχητικών εφέ ➤ Κινησθητικοί τύποι: κίνηση, δημιουργική δραματοποίηση με απόδοση ως μίνι-θεατρικό της ιστορίας τους – Η διαφοροποίηση του τελικού προϊόντος αποτυπώνει τις αποκτηθείσες γνώσεις του/της μαθητή/τριας αλλά και τη δημιουργικότητα της ομάδας.
--	--	---	--

2ο μάθημα:

Διαφοροποίηση	Ως προς την ετοιμότητα	Ως προς τα ενδιαφέροντα	Ως προς τη μαθησιακή προτίμηση
Περιεχομένου			
Επεξεργασίας	X		X
Τελικού προϊόντος	X	X	X

Χρόνος	Βήματα διδασκαλίας	Μαθησιακές και διδακτικές ενέργειες	Στοιχεία διαφοροποίησης (Στρατηγικές και μέσα)
5'	Εισαγωγή Σύνδεση με τα προηγούμενα	Ο/Η εκπαιδευτικός • χρησιμοποιεί ένα παιχνίδι με κάρτες απαντήσεων (Σωστό ή λάθος) ως υπενθύμιση στα παιδιά των πληροφοριών που συγκέντρωσαν για τη μορφολογία των κόμικς Οι μαθητές/τριες • απαντούν με την ανύψωση του σωστού χρώματος ξυλάκι παγωτού (παράδειγμα στο Παράρτημα) • επαναλαμβάνουν τις πληροφορίες για τις βασικές	– Κάρτες απάντησης (Student Response Cards) είναι μία τεχνική σύμφωνα με την οποία οι μαθητές/τριες απαντούν ταυτόχρονα σε ερωτήσεις χρησιμοποιώντας μια κάρτα που πάνω της αναγράφεται η απάντηση. – Στην συγκεκριμένη δραστηριότητα χρησιμοποιείται μία παραλλαγή αυτής της τεχνικής όπου οι μαθητές/τριες έχουν χρωματιστά ξυλάκια παγωτού δύο χρωμάτων

		εκδοχές του γραπτού λόγου (π.χ. εικονογραφημένα βιβλία, περιοδικά, λεξικά, κόμικς) με βάση τα εξωτερικά-τυπογραφικά χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο.	– πράσινο (αλήθεια) και – μπλε (ψέμα) http://www.theteachertoolkit.com/index.php/tool/student-response-cards Υλικό 4: Ερωτήσεις καρτών
10'	Περιεχόμενο Το Δικό μου κόμικς	Ο/Η εκπαιδευτικός • ετοιμάζει σύννεφα ομιλίας / σκέψης σύμβολα, ονοματοποιίες ή λέξεις, εικόνες, ηχητικό κώδικας, γραφιστικά στοιχεία κίνησης ή συναισθήματος. • επεξεργάζεται με βάση το παραπάνω υλικό τη δημιουργία εξωφύλλου με τους/τις μαθητές/τριες • υποστηρίζει τους/τις μαθητές/τριες στην παραγωγή δικών τους γραπτών προϊόντων και • βοηθάει τα παιδιά στην αποτύπωση της ιστορίας στο χαρτί με τους εξής τρόπους: - ο ή με υπαγόρευση κειμένου στον/στην εκπαιδευτικό και γραφή του/της ίδιου/ίδιας, - ο ή δίνοντας λέξεις προς αντιγραφή - ο ή βοηθώντας να αποτυπώσουν τη δική τους αυθεντική γραφή Οι μαθητές/τριες • διαμορφώνουν ομάδες εργασίας με τον τροχό ομαδοποίησης όπως και παραπάνω • δημιουργούν το εξώφυλλο του τεύχους τους επιλέγοντας τον τρόπο δημιουργίας του	– Ευέλικτη ομαδοποίηση (flexible grouping) σε μικρές ομάδες των 4 μαθητών/τριων (ανάλογα με τον συνολικό αριθμό μαθητών/τριων της τάξης) οι μαθητές /τριες επιλέγουν τον τρόπο εργασίας τους με: ➢ αυθεντική δική τους εικονογράφηση ➢ χρήση προτύπων από τις εκτυπωμένες εικόνες ή ➢ συνδυασμό των δυο – Χρήση ποικιλίας υλικών δίνει στους /στις μαθητές/τριες την επιλογή ανάλογα με τη μαθησιακή τους ετοιμότητα να δημιουργήσουν το εξώφυλλό τους κάνοντας χρήσης διαφορετικών υλικών που καλύπτουν τα ενδιαφέροντά τους αλλά και τις ικανότητές τους Υλικό 5: Εκπαιδευτικό Υλικό για τη δημιουργία εξωφύλλου
		Ο/Η εκπαιδευτικός • εξηγεί τη διαδικασία δημιουργίας καρτέ	Χρήση διαβαθμισμένης δραστηριότητας.

20'	Δημιουργία της δικής τους εικονογραφημένης ιστορίας κόμικς	• παρέχει επιλογές στους/στις μαθητές/τριες • δημιουργεί δυνατότητες εργασίας διαβαθμισμένης δυσκολίας • βοηθάει και υποστηρίζει τις ομάδες εργασίας • υποστηρίζει την παραγωγή δικό τους αυθεντικών λέξεων και συμβόλων χωρίς να εξετάζεται το λάθος σε γραφή • υπενθυμίζει και επαναφέρει την τεχνική Πολύχρωμα κύπελλα για την εργασία σε ομάδες Οι μαθητές/τριες • αναλαμβάνουν αρμοδιότητες και δημιουργούν τα δικά τους καρέ • συζητούν, προτείνουν και συμμετέχουν σε μικρές ομάδες στη συνδημιουργία κοινών γραπτών κειμένων • επιλέγουν τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν • αποφασίζουν αν θα δουλέψουν στον Η/Υ τα κόμικς τους ή αν θα τα εικονογραφήσουν οι ίδιοι • καλλιεργούν τη φαντασία τους εκφράζοντας τη δημιουργικότητα τους προκειμένου να ολοκληρώσουν το δικό τους κόμικς • «δημιουργούν» δικά τους αυθεντικά κείμενα με υπαγόρευση στον/στην εκπαιδευτικό. • συνειδητοποιούν πως ο γραπτός λόγος είναι η αναπαράσταση του προφορικού λόγου	Διαφοροποιεί την επεξεργασία παρέχοντας δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριων. Συγκεκριμένα σε αυτή τη δραστηριότητα ο/η εκπαιδευτικός έχει προετοιμάσει: ➤ έτοιμα καρέ της Φρουτοπίας που λείπει ο αφηγηματικός λόγος ➤ έτοιμα καρέ κόμικς κενά ως χρήση πρότυπου για ελεύθερη σχεδίαση από τους/τις μαθητές/τριες ➤ τυπογραφικά στοιχεία των κόμικς ως δείγμα (σύννεφα ομιλίας, ηχητικά εφέ) ➤ λέξεις, φράσεις και συμβολικά στοιχεία γραφής των κόμικς ως υπόδειγμα για ελεύθερη επιλογή χρήσης – Με τη χρήση τεχνολογίας παρέχεται η δυνατότητα σε μαθητές/τριες που το επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν το ελεύθερο πρόγραμμα https://www.pixton.com/ για να δημιουργήσουν ψηφιακό κόμικς. – Χρωματιστά Κύπελλα (Colored Cups). Χρησιμοποιείται όπως και στο προηγούμενο μάθημα (β.λ. παραπάνω) Υλικό 6: Εκπαιδευτικό Υλικό για τη δημιουργία δισέλιδης ιστορίας (καρέ)
-----	--	--	---

		καλλιεργούν δεξιότητες όπως η φαντασία, η δημιουργική έκφραση και η επικοινωνία.	
10'	Τελικό προϊόν Το κόμικς μας Παρουσίαση	Ο/Η εκπαιδευτικός - εκθέτει τα κόμικς που δημιούργησαν οι μαθητές/τριες σαν σε περίπτερο με σκοινί και μανταλάκια και ενθαρρύνει τις ομάδες των παιδιών να επεξεργαστούν τα κόμικς των άλλων ομάδων - εξηγεί ότι θα δημιουργηθούν νέες ομάδες οι οποίες θα προκύψουν με τη χρήση της τεχνικής Βρες κάποιον που... - αναλύει την τεχνική Βρες κάποιον που... Οι μαθητές/τριες - ψάχνουν με ποιους/ποιες συμμαθητές/τριες έχουν κοινά στοιχεία - παρουσιάζουν την ιστορία τους - επιλέγουν τον τρόπο παρουσίασης - εντοπίζουν στις ιστορίες των άλλων ομάδων πόσα τυπογραφικά στοιχεία (ηχητικό κώδικας, λέξεις, γραφιστικά στοιχεία κίνησης ή συναισθήματος) των κόμικς χρησιμοποίησαν και δίνουν αντίστοιχο αριθμό αστεριών	Βρες κάποιον που.... (Find someone who...) Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της συγκεκριμένης τεχνικής οι μαθητές/τριες προσπαθούν να εντοπίσουν άλλους/άλλες συμμαθητές/τριες τους που να έχουν κοινά στοιχεία στην ιστορία των κόμικς τους π.χ. να έχουν συμπεριλάβει στην ιστορία τους τον Πίκο Απικό ή να έχουν επιλέξει να σχεδιάσουν σπίτια από κατοίκους της Φρουτοπίας ή συγκεκριμένα φρούτα. Στη συνέχεια τα νέα ζευγάρια που δημιουργήθηκαν παρουσιάζουν την ιστορία τους.

Παράρτημα

Μάθημα 1

Διδακτικό υλικό

Υλικό 1: Τεύχη της Φρουτοπίας

Διαθέσιμα στο:

Τεύχος 1^ο : [https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=](https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=123) 1 2 3

Τεύχος 2^ο : [https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=](https://e.issuu.com/issuu-reader3-embed-files/latest/twittercard.html?u=s.joll&d=456) 4 5 6

Υλικό 2 : Οδηγός εφαρμογής Με μία Φωνή (Choral response)

Ενδεικτικός Πίνακας αναφοράς (συμπληρώνεται από τον/την εκπαιδευτικό κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της τεχνικής με ✓ ανάλογα με την κοινή απάντηση)

Ερώτηση	Ναι	Όχι
Έχετε δει πάλι κόμικς;	✓	
Έχετε σπίτι κόμικς;		✓
Τα κόμικς έχουν χαρακτήρες παιδιά σαν εσάς ή σουπερ ήρωες;	✓	✓
Τα σύννεφα ομιλίας δεν έχουν βέλος προς τον χαρακτήρα που μιλάει;		✓

Το βιβλίο του Έλμερ έχει σύννεφα ομιλίας;		✓
Μπορώ να ζωγραφίσω τον ήχο στα κόμικς όπως τον θόρυβο ενός τζαμιού που σπάει;		✓
Το βιβλίο γνώσεων (αναφορά σε κάποιο συγκεκριμένο που χρησιμοποιούν στην τάξη) μοιάζει με τα κόμικς;		✓
Στα κόμικς η ιστορία τελειώνει σε ένα τεύχος;	✓	✓

Υλικό 3α :Φύλλο εργασίας- Frayer Model

Τι είναι; (Ορισμός)	Τα κόμικς έχουν....(χαρακτηριστικά)
 ΚΟΜΙΚΣ	
Μερικά που ξέρω(Παραδείγματα)	Δεν είναι.....(Μη παραδείγματα)

Υλικό 3β :Φύλλο εργασίας- Frayer Model διαβαθμισμένης δυσκολίας

1	Τι είναι; (Ορισμός)	Τα κόμικς έχουν....(χαρακτηριστικά)	2
 ΚΟΜΙΚΣ			
3	Μερικά που ξέρω(Παραδείγματα)	Δεν είναι.....(Μη παραδείγματα)	4

Συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό του Fryer Model

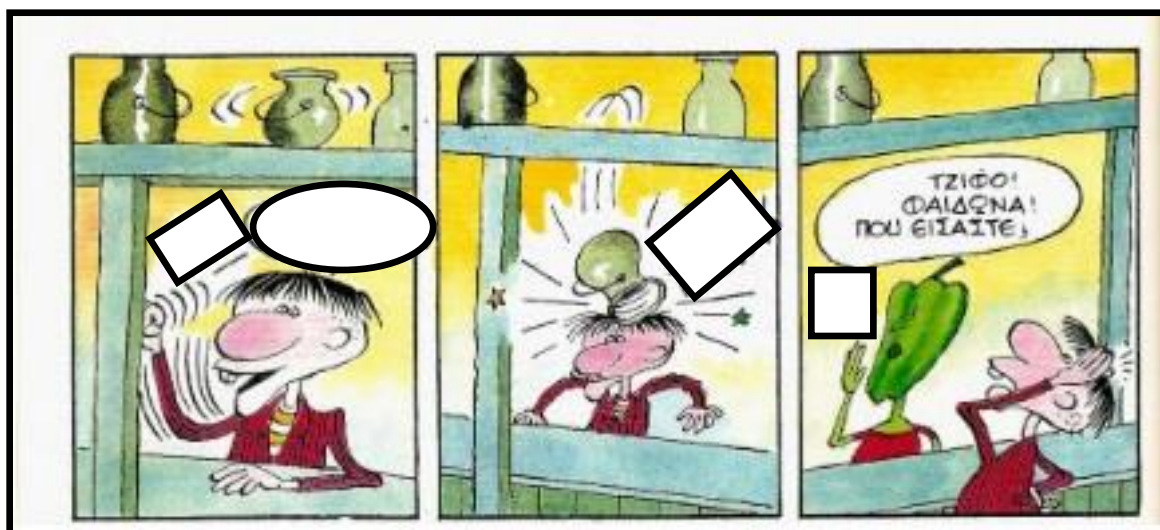
Μάθημα 2

Υλικό 4 : Προτεινόμενες ερωτήσεις κάρτες -απάντησης

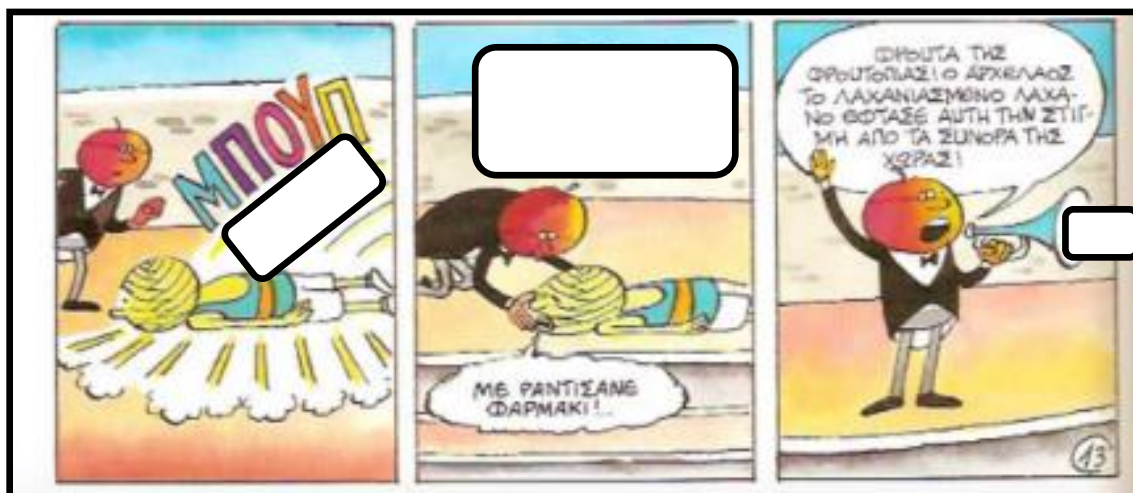
Τα σύννεφα σκέψης στο τέλος τους δηλαδή η ουρά τους είναι ένα βέλος προς το στόμα εκείνου που μιλάει	ΣΩΣΤΟ/ ΛΑΘΟΣ
Στα κόμικς γράφουμε μόνο στα σύννεφα ομιλίας	ΣΩΣΤΟ/ ΛΑΘΟΣ
Στα κόμικς μπορεί να ακουστεί ο ήχος μίας βόμβα	ΣΩΣΤΟ/ ΛΑΘΟΣ
Μπορεί ένας ήρωας κόμικς να θυμώσει στο χαρτί;	ΣΩΣΤΟ/ ΛΑΘΟΣ

Υλικό 5: Καρέ Φρουτοπίας (Φύλλο εργασίας)

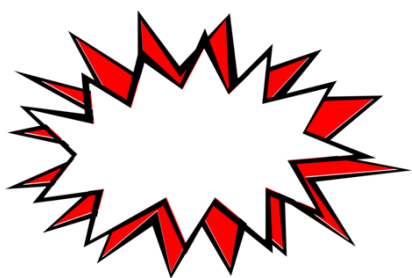
Καρέ 1^ο

Καρέ 2^ο

Υλικό 5: ...Σύννεφα ομιλία/σκέψης –Υπόδειγμα συμπλήρωσης

ΤΙ;;;;;

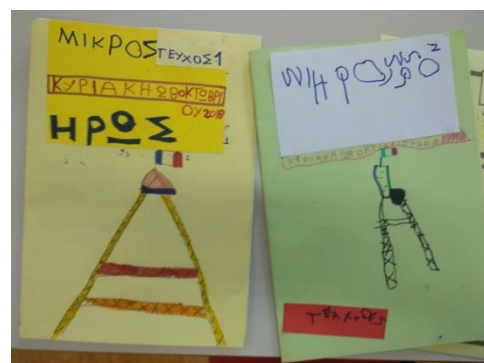
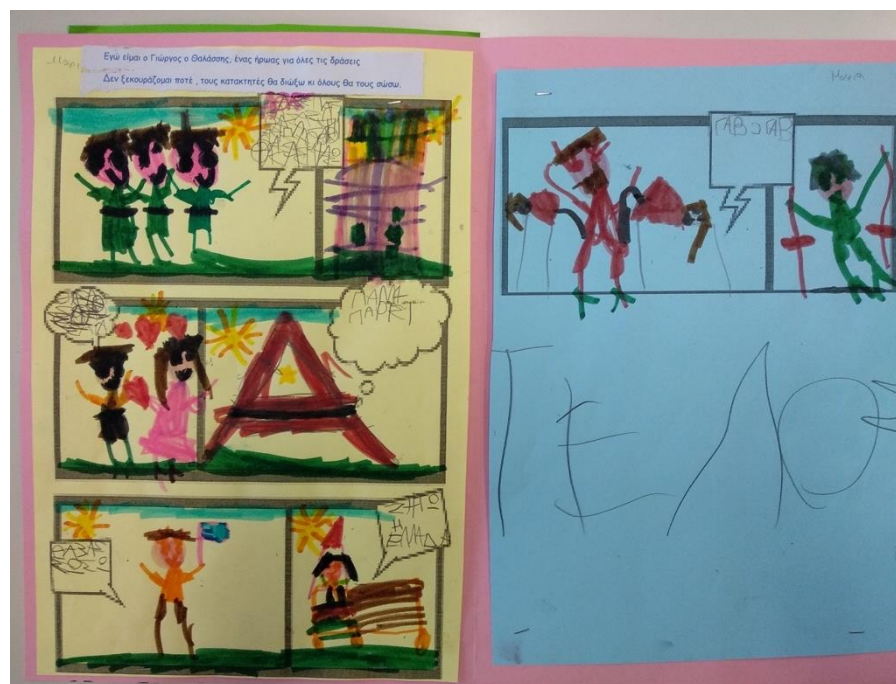
ΧΤΥΠΑ ΞΥΛΟ!!!!!!

ΓΚΟΝΓΚ!!!!

?

!!!!!!!!!!!!!!

Ενδεικτικά παραδείγματα κόμικς παιδιών νηπιαγωγείου

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., & Μπασαγιάννη, Ε. (2009). *Οδηγός νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Δ.Ε.Π.Π.Σ., ΥΠΕΠΘ (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών Προσχολικής Αγωγής και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Νηπιαγωγείου*. Στο www.pi-schools.gr
- Κακανά, Δ. (1994). *Θεωρία και μεθοδολογία δραστηριοτήτων στην προσχολική αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Μουλά, Ε. & Κοσεγιάν, Χ. (2010). *Η αξιοποίηση των κόμικς στην εκπαίδευση Διδακτικές προτάσεις- Παιδαγωγικές προεκτάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Σφυρόερα, Μ. (2004). Διαφοροποιημένη παιδαγωγικό. «Κλειδιά και Αντικλειδιά». Διδακτικό Μεθοδολογία, 26/34. Μέτρο 1.1. ΕΠΕΑΕΚ II. Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Alberta Education (2010). *Making a Difference. Meeting Diverse Needs with Differentiated Instruction*.
- Archer, A. L., & Hughes, C. A. (2011). *Explicit instruction: Effective and efficient teaching*. New York, NY: The Guildford Press.
- Kagan, S. (1992). *Cooperative learning*. San Clemente, CA: Kagan Publishing.
- Ferreiro, E., (1998). Διαδικασίες νοηματοποίησης της γραπτή γλώσσας. Παραδείγματα από παιδιά σε διαφορετικές γλώσσες. *Το παιδί και η γραφή - Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτομικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, ΟΕΔΒ
- Yiping, L., Philip, C. A., d'Apollonia Sylvia, Lou, Y., Abrami, P. C., & Apollonia, S. (2011). Small Group and Individual Learning with Technology : A Meta-Analysis. *Review of Educational Research* , 71(3), 449–521.